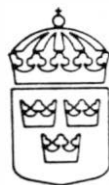

Motion till riksdagen

1987/88:Sk26

av Stig Josefson m. fl. (c)

med anledning av prop. 1987/88:65 om vissa
ändringar i reglerna om taxeringsrevision, m. m.

Mot.
1987/88
Sk26-27

Bakgrund

Frågan om hur taxeringslagen skall utformas när det gäller granskning av material som är datoriserat har varit aktuell under en lång tid. Svårigheterna ute på fältet har föranlett riksskatteverket att begära förtydliganden i taxeringslagen (RSV-rapport 1984:10).

En lagrådsremiss i ämnet förelades aldrig riksdagen. Sedan USS-utredningen (utredningen om säkerhetsåtgärder i skatteprocessen) i sitt betänkande (SOU 1986:39) återkommit till frågan utformades en ny lagrådsremiss i mars 1987. Lagrådet avstyrkte förslaget på grund av bristande utredning. I proposition 1987/88:65 återkommer nu regeringen med i stort sett samma förslag utbyggda med en särskild lag som skall skapa skydd för personregister. I övrigt är förslagen lika litet utredda som tidigare.

Förslagen

I propositionen föreslås att taxeringsrevision får ske för s. k. generell uppgiftsinsamling av icke-namngivna personer utan att ange syfte. Vidare ges rätt till att granska ADB-upptagningar. Skattemyndigheterna skall också få rätt att använda den kontrollerades ADB-utrustning vid revisionen.

I propositionen föreslås också att en s. k. proportionalitetsregel införs i bevissäkringslagen. – Vikten av att åtgärden genomförs måste vara tillräckligt stor för att föranleda det intrång eller annat men som tillfogas den enskilde.

Möjligheten att undanta material som bevisning utökas genom att framställning om detta skall kunna ske direkt till den som genomför förrättningen. Därefter skall bevismaterialet förseglas och lämnas till rätten.

Allmänna synpunkter

Det måste alltid ske en avvägning mellan att få en hög effektivitet i myndighetens arbete och den enskildes intresse, integritet och rättssäkerhet. Under senare år har skattemyndigheterna fått omfattande befogenheter, t. ex. möjlighet till revision, utvidgad revision, bevissäkring och nu generell uppgiftsskyldighet.

Taxeringsrevision innebär att den skattskyldige vid vite kan uppmanas att

lämna ut handlingar, medverka och hjälpa till vid revision samt upplåta utrymme för dem som skall revidera. Det är därför viktigt att reglerna görs klara så att de blir *förutsebara* för den enskilde och garanterar *likabehandling* av alla medborgare så att litet utrymme för myndighetens godtycke mot enskilda och företag skall lämnas.

Kontroll av icke-namngivna personer

Självfallet måste skattemyndigheterna ha vida möjligheter att kontrollera företagens uppgiftslämnande i samband med beskattning. Lika självklart är dock att företagen måste ha rätt till en viss integritet i sin verksamhet. Det gäller att finna en balans mellan dessa båda intressen.

Två begränsningar har hittills funnits i myndigheternas möjligheter att vidta kontrollåtgärder. För det första måste myndigheten uppge namnet på den som blir föremål för kontroll. För det andra har inte generella taxeringsrevisioner tillåtits. Bägge dessa begränsningar föreslås nu avskaffas. Det innebär att den enskilde i egenskap av kund hos privatpraktiserande läkare, psykologer, advokater och banker kan bli föremål för generella kontroller.

Vi anser därför att det är rimligt att kontrollen begränsas till att omfatta *den egna skattskyldigheten, uppgiftsskyldigheten* samt kontroll av *vissa namngivna personer*. Att kunna samla in uppgifter på det sätt som föreslås i propositionen är betänkligt från integritets- och rättssäkerhetssynpunkt. En sådan förändring skulle ställa skattebrottsligheten i en särställning i det svenska rättsväsendet. Vi yrkar avslag på propositionen i denna del.

ADB-kontroll

Regeringen föreslår att all ADB-upptagning skall räknas som handling och skall kunna granskas av myndigheten. Regeln om att alla handlingar skall kunna granskas finns i dag i vad gäller den manuella granskningen. Denna vill nu regeringen föra över till att också gälla företagens ADB-upptagningar. Dessutom skall terminalplats och möjligheten till helt nya sammanställningar lämnas till skattemyndigheten.

Dessa nya möjligheter ställer en rad delikata integritetsproblem på sin spets:

1. Skattemyndigheten skulle ges rätt att få tillgång till företagens innersta i vad gäller affärshemligheter. Det finns också personregister i företagen som rör t. ex. personutbildning och företagshälsövård. Effekterna av denna tillgång, och framför allt möjligheten att göra generella kontroller utifrån företagens register över affärskontakter, förefaller enligt vår uppfattning något olustiga. Regeringen ger nu visst skydd för personregister. Lagrådet kräver särskilda skyddsarrangemang för företagens affärshemligheter. Detta avvisar dock regeringen.

Lagrådets förslag att 2 § i förslag till lag om automatisk databehandling vid taxeringsrevision skulle få följande utformning:

"2 §. Granskning får inte leda till otillbörligt intrång i den granskandes eller annan persons personliga eller ekonomiska förhållanden".

Vi instämmer i lagrådets kritik och finner det anmärkningsvärt att regeringen inte följt lagrådets krav.

2. ADB-granskningen ställer också frågan om företagets tillgång till databaser utanför företaget. I och med att skattemyndigheterna skall få använda materialet finns också skadeanspråksfrågeställningar då material av misstag ändras eller förstörs. Inga av dessa problem finns belysta vare sig i utredning eller proposition.
3. I propositionen föreslås också att det allmännas företrädare fritt skall kunna disponera företagets hjälpmedel men också få använda sig av egna hjälpmedel. Vi anser att detta är oacceptabelt från företagets sekretesssynpunkt. Företagen kan inte fritt utelämnas för fri genomsökning och sammanställning av företagets hela datamaterial. Klara begränsningar måste också ske på detta område.
4. Vidare ger datorerna nya möjligheter för skattemyndigheterna att sammanställa material som aldrig sammanställts förr. Dessa sammanställningar kan bli av mindre god kvalitet beroende på tvivelaktig rådatakvalitet och därmed utan bevisvärde. Dessa möjligheter måste enligt vår uppfattning begränsas.

Regeringens förslag i vad gäller personregister som upprättas efter tillstånd från datainspektionen kan nu användas till helt andra ändamål än vad som var avsett.

5. Propositionen innehåller också förslag om att granskaren skall kunna bortföra magnetband och annat datamaterial för icke angiven tid. Det måste enligt vår uppfattning i lagstiftningen regleras i vilka fall detta får göras, speciellt när det rör material som företaget är i behov av i den löpande verksamheten eller som är mycket känsligt från sekretesssynpunkt.

De föreslagna reglerna kommer att innebära en väsentlig omorganisation av företagens ADB-system som är olycklig från både företagets och skattemyndigheternas synpunkt.

Naturligtvis måste skattemyndigheten ha möjlighet att granska ADB-baserad bokföring, men enligt vår uppfattning måste lagstiftningen innehålla en avgränsning i vad gäller det datoriserade materialet så att endast det som är av intresse vid en taxeringsrevision blir tillgängligt för granskaren, medan annat material på ADB-medium hålls utanför granskningen.

Vi vill i detta sammanhang hänvisa till 2 kap. 6 och 12 §§ regeringsformen i vad gäller intrång varemot den enskilde är skyddad. När reglerna om vilka handlingar som får granskas tillämpas måste denna regel beaktas.

Sammantaget kan sägas att regeringsförslagen är sällsynt dåligt belysta. Enligt vår uppfattning bör de ovanstående frågeställningarna utredas ytterligare och de synpunkter vi lagt fram fogas till ett nytt förslag.

Hemställan

Mot. 1987/88

SK26

Med hänvisning till ovanstående hemställer vi

1. att riksdagen avslår propositionen,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändring i taxeringslagen i vad gäller ADB-hantering i enlighet med vad som i motionen anförts,
3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring i taxeringslagen som möjliggör försegling.

Stockholm den 2 december 1987

Stig Josefson (c)

Karl-Anders Petersson (c)

Gunnar Björk (c)

Rolf Kenneryd (c)

Nils G Åsling (c)

Marianne Andersson (c)

Anna Wohlin-Andersson (c)